

[...] A Korparancs – mely tíz év szétszórtan megjelent cikktömkelegéből húszat gyűjt egybe – a korszakon példázza egy ember fejlődését, változását az embertestvériség dadogó felgyúlt pátoszszólamaitól a valóságvállalás, a valóságváltoztatás pozitívumáig: az osztályharcig. A kortárs útját az emberirodalom suta zavaros manifesztációjától (mely épp azért ma már nehéz olvasmány, és aki nem bírja, lapozzon tovább) a humanizmus korszerű summájáig. A Korparancsból a kor aktív humanizmusa, az embererkölcs mai parancsa: a szociális felelősség és állásfoglalás beszél egyre józanabb, egyre érthetőbb hangon. Nem Jézus beszél és nem Marx, a Korparancs nem evangélium és nem téziskatekizmus. Írója csak példákra, adottságokból, apropókból és az irodalom dolgaiból hámozhatta ki ennek a kornak a lényegét, ennek a mi mostani életünknek vádoló, védekező és támadó hangját, hogy megtalálja és közvetítse a jövő előtt megálló, korszerű igazságot a változni és változtatni muszáj korparancsát, melynek alfája és omegája: harc az emberiség emberi életéért, jobb jövőjéért.

A Korparancs: a szlovenszkói magyar író műhelyéből indul útnak. És ez nem véletlen. A Korparancs itt is dokumentál: a szlovenszkói magyar író küldetését példázza, aki csak itt, ezen a periférián – népe és földje mindennapjából ki nem szakadva és mégis a koráramlatok, változások nagyobb léghuzatába állítva – végezheti el korszerű feladatát: egy szabadabb, szociálisabb magyar mentalitás kialakítását, azt a tudatosító munkát, melynek más magyar nyelvterületeken fojtogató nehéz gátlásai vannak. A korfelelős szlovenszkói magyar író mint az aktív humanizmus magyar szószólója a mai magyar szellemiség egyre jobban gyengülő vox humánáját erősíti, az elkótyavetyélt, elgyávult szociális krédót igenli, közvetíti Keletről és Nyugatról és mindenben és mindenkor a szociális felelősség korparancsát szuggerálja. Aki nem így és nem ezért veszi itt a kezébe a tollat, az felesleges munkát végzett: játszott, nagyzott, másolt, ismételt. Nem változott és így nem változtatható. Az utolsó órában, amikor a fasizmus csizmaléptei mindenfelől szociális igenlésünk elfojtására indulnak, nem lehet igazabb feladatunk, mint a változtatni muszáj korparancsát a magyar szellemiség elfásult, antiszociális síkján is elvégezni.

A Korparancs: az utolsó óra mondanivalója. Ha a humanizmus változtatást szuggeráló mai summája, ha a szociális felelősség hangjai és parancsai nem találnak meghallgatásra, holnap más kommandókra és napiparancsokra gyilkos fegyverekkel újra egymásnak lódul az emberiség, és 1934 visszakanyarodik 1914-hez. Mintha semmi se történt volna: az emberiség húsz leglelkesebb évének a terhével a vállán a kapitalista imperializmus parancsára bódultan beletántorog egy új háborúba. Háborúból jöttünk, háborúba megyünk! Ha semmi sem változik, ha semmi sem történik: holnap új barbárság kezdődik.

Nekem nincs részem benne. Én nem ezt akartam.

És milliók vannak, százmilliók, akiknek nincs részük benne, és milliók, akik szintén nem akarják. Hol a hangjuk, a tiltakozásuk, a védekezésük, a támadásuk? Tízmillió hulla volt tegnap. Nem volt elég? Ötvenmillió munkanélküli van: nem beszél eléggé érthetően ez a szám? A hullákban ott a szemtépi erő, a tehetetlen élő milliókban a robbantó változtató erő. Ott: bennük, náluk, értük a korparancs: változtatni. Én csak jobban látó szememet, jobban hangzó szavamat adom, hogy ők láthassanak, beszélhessenek, ébredjenek, hogy összeálljanak és elinduljanak. A korparancs valóságát, próbáját, erejét, győzelmét vagy vereségét ők jelentik. A könyv az utolsó óra mondanivalóját: húsz év tanulságát gyűjti egybe, de az utolsó szó joga őket illeti.

Holnap új barbárság kezdődik. Nekik – akiknek a bőrére megy a fasizmus beste játéka – nem lehet részük benne. És nem lehet része benne senkinek, aki felelősségnek, erkölcsnek, embernek tudja magát. Ezek hangját tettét hívja, várja a Korparancs, mert csak bennük, csak általuk lesz élő valóság: sorsfordító, valóságváltoztató erő, állásfoglalás és ítélet!

(1934. 6.)